

JAARVERSLAG 2017

Natuur & Milieufederatie Noord-Holland

Inhoud

Voorwoord	1
1. Landbouw en voeding	2
Natuurinclusieve landbouw	2
Voedselbossen.....	5
Gezond eten, gezond bewegen, gezond zijn	5
3. Mobiliteit.....	7
Schiphol.....	7
Campagne Eerlijk over Vliegen.....	9
4. Circulaire economie.....	10
Luierrecycling - EMBRACED	10
5. Kwaliteit leefomgeving	11
Sterren dichterbij	11
Nacht van de Nacht	14
Stiltegebieden.....	15
Verzilting en waterkwaliteit	18
Bescherm de kust.....	19
Omgevingswet	21
6. Netwerk.....	23
TBO-secretariaat	23
Ondersteuning achterban	26

Voorwoord

Voor de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland was 2017 een sterk jaar met mooie resultaten. En een jaar waarin de transformatie van NMH als traditionele groene belangbehartiger naar een onafhankelijke maatschappelijke onderneming succesvol plaatsvond. Samen met onze partners werken we met veel nieuwe energie aan een gezond en duurzaam Noord-Holland.

Bovendien voelen we ons gesteund door de Noord-Hollanders. Die geven keer op keer in enquêtes van de Provincie Noord-Holland aan dat een gezonde leefomgeving wat hen betreft prioriteit nummer één moet zijn. Schoon water, schone lucht, natuur en groen dichtbij om in te ontspannen en rust (geen geluidsoverlast) zijn voor hen de belangrijkste onderwerpen om aan te werken. Opvallend genoeg vinden de Noord-Hollanders deze waarden veel belangrijker dan bijvoorbeeld meer wegen, groei van de landbouw of de uitbreiding van Schiphol.

In dit jaarverslag een, wat mij betreft, aansprekend overzicht van onze projecten en geboekte resultaten. Want ondanks ons kleiner geworden team hebben we veel voor elkaar gekregen. Om een paar voorbeelden te noemen:

- 1) Het opzetten van een Living Lab Natuurinclusieve Landbouw in Noord-Holland waarin we samen met agrariërs werken aan het verduurzamen van de landbouw.

- 2) Samen met bewonersorganisaties zijn we eind 2017 de campagne 'Eerlijk over Vliegen' gestart. Omdat het belangrijk is discussie en besluiten over de toekomst van Schiphol te voeren en te nemen op basis van feiten. En niet op basis van mythes, onwaarheden of overdrijvingen.

Het afgelopen jaar startte voor ons spannend. Na de budgetkorting van de Provincie Noord-Holland zijn we aangewezen op projectfinanciering. Gaat het ons lukken voldoende projecten te acquireren? Jazeker dus: financieel hebben wij 2017 positief afgesloten. Dit resultaat is mede tot stand gekomen dankzij de goede samenwerking met tal van partijen en natuurlijk ook met het Noord-Hollandse natuur- en milieunetwerk; onze eigen achterban van zo'n 130 aangesloten organisaties.

Ik wens u veel leesplezier bij de terugblik over 2017 en zoals altijd: heeft u ideeën en tips? Of wilt u ons steunen in ons werk. Wij horen het graag via mnh@mnh.nl.

Sijas Akkerman

Directeur Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

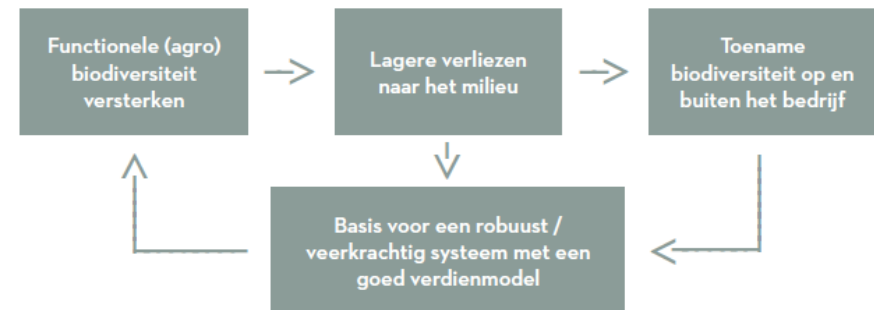
1. Landbouw en voeding

Natuurinclusieve landbouw

De Noord-Hollandse landbouwsector levert hoogwaardige voedselproducten en de bijdrage van deze sector aan de provinciale economie is groot. Aan deze intensieve landbouw, die wordt gedreven door kostenreductie en productiviteit, zit echter ook een keerzijde. De biodiversiteit staat zwaar onder druk, ondanks het feit dat deze bedrijfstak veel investeert in belangrijke innovaties en onderzoeken. Noord-Holland bungelt in Europa op dit punt zelfs onderaan de ladder. Gelukkig is er inmiddels een toenemende vraag naar duurzame, natuurinclusieve, verdienenmodellen voor boeren. Daarin spelen biodiversiteit en de bescherming van de natuur een grote rol. Biodiversiteit is essentieel voor een duurzame, rendabele landbouw op de lange termijn. En voor een gezonde, leefbare én aantrekkelijke provincie Noord-Holland.

Natuurinclusieve landbouw produceert voedsel binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving, met een positief effect op biodiversiteit¹. Op veel gebieden is het resultaat positief. Enkele voorbeelden²:

1. **Landbouwkundig rendement:** bijvoorbeeld voldoende productie, gezonde en productieve koeien, optimale gewasopbrengst en minder gebruik van antibiotica en gewasbeschermingsmiddelen.
2. **Bedrijfseconomisch rendement:** bijvoorbeeld voldoende omzet, beschikbaarheid financiering, verminderen kosten en toegevoegde waarde uit de markt.
3. **Meer biodiversiteit:** Planten, dieren en bodemleven profiteren.
4. **Gebiedsgericht rendement:** bijvoorbeeld natuurgerichte samenwerking (denk aan agrarische collectieven, terreinbeheerders), het inrichten van mozaïeklandschappen en het gezamenlijk gebruik van diensten.

Figuur 1. Terugkoppelingen van interacties van natuurinclusieve landbouw [\(Erisman et al., 2014\)](#)

¹ [Erisman, van Eekeren, van Doorn, Geertsema & Polman \(2017\)](#)

² Gebaseerd op Living Lab Natuurinclusieve Melkveehouderij Friesland

Activiteiten

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland heeft zich in 2017 ingezet voor natuurinclusieve landbouw in Noord-Holland. Dit door:

- voor de provincie een verkenning te doen naar mogelijkheden voor een 'Living Lab Natuurinclusieve Landbouw in Noord-Holland'.
 - een korte verkenning van Living Lab-initiatieven in andere provincies.
 - een literatuurstudie.
 - interviews en bedrijfsbezoeken bij een tiental agrariërs.
 - workshops en keukentafelgesprekken rond een aantal sectoren (vooral groenteteelt en bollenteelt).
 - besprekingen met belangengroepen en besturen.
 - bespreking met de Statencommissie van Noord-Holland.
 - Het symposium 'Natuurinclusieve landbouw: wat kan het u opleveren?'
 - het opzetten van de website natuurinclusieve landbouw.
- het organiseren van het minisymposium Natuurinclusieve Landbouw
- een [website](#) te lanceren met natuurinclusieve initiatieven van boeren en retailbedrijven, en via maatregelen die boeren kunnen nemen.
- verschillende projectideeën en samenwerkingen te inventariseren voor landbouwsubsidies.

WAAROM EEN LIVING LAB NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW?

Doel van het Living Lab is om een antwoord te vinden op praktische vragen van agrariërs die meer biodiversiteit op hun land willen. Dit is wenselijk, omdat de variatie aan soorten in en boven de bodem een voorwaarde is voor duurzame landbouw (met o.a. minder/geen afhankelijkheid van zaken als kunstmest en pesticiden). Het Living Lab is urgent, omdat biodiversiteitsverlies in de landbouw toeneemt als gevolg van specialisatie en intensieve grondbewerking. De centrale vraag voor het Living Lab is dan ook: welke natuurinclusieve maatregelen zijn er en wat is de impact op het bedrijf als we kijken naar productie, economie, biodiversiteit en het (omliggende) gebied.

Resultaten

- Meer bewustwording voor het belang van natuurinclusieve landbouw onder relevante stakeholders.
- De eerste stappen voor een Living Lab natuurinclusieve landbouw zijn gezet. Samenwerking is in gang gezet.
- Afspraken dat er in 2018 verdere stappen worden gezet.

MINI-SYMPOSIUM NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

Dinsdagavond 28 november hebben wij een minisymposium natuurinclusieve landbouw georganiseerd bij het Clusius College in Hoorn. Doel: onze plannen presenteren voor een Living Lab (innovatieprogramma) Natuurinclusieve Landbouw; samen met een aantal partners. Resultaat: veel enthousiaste reacties en nuttige feedback voor de volgende fase!

De avond begon met een korte introductie van Sijas Akkerman (directeur van de Natuur & Milieufederatie Noord-Holland), gevolgd door een inleiding van Micha Lubbers (van de Provincie en Groen Kapitaal). Lubbers benadrukte dat focus op biodiversiteit het fundament is van duurzame landbouw. Eveneens pleitte hij voor een gebiedsgerichte aanpak.

Jan-Willem Erisman (Louis Bolk Instituut), een expert op het gebied van natuurinclusieve landbouw in Nederland, zei dat de belangrijkste oorzaken van de huidige landbouwproblematiek de toenemende specialisatie en regels (controlemodel) zijn. De oplossing ligt in meer variatie (denk aan biodiversiteit) en meer vertrouwen in plaats van regels. Van landbouwgrond natuur maken is niet het uitgangspunt. De invalshoek is: natuur geschikt maken voor landbouw.

Een docent van het Clusius College gaf aan dat de meeste leerlingen van het Clusius College nog steeds opgroeien in een klassiek landbouwmodel. Ook sluiten de vele versnipperde groepen die met duurzame landbouw bezig zijn niet aan op de belevingswereld van de student. Als taak voor de school ziet hij het geven van 'een zetje in de goede richting zonder te vloeken in de kerk'.

Tot slot sprak Wybren van Stralen over het Living Lab Natuurinclusieve Landbouw dat al gaande is in Friesland. Een belangrijk punt was dat een Living Lab een burgerinitiatief moet zijn.

Belangrijke punten die in de discussie naar voren kwamen waren: minder regels voor subsidies, oplossingen voor bruikbaar land van de overheid en meer subsidie voor natuurinclusieve landbouw.

Praktijkvoorbeelden

Ted Vaalburg (Zuidschermer) sprak over hoe hij technologie gebruikt en de lokale gemeenschap betreft om meer ruimte te laten voor biodiversiteit. Raymond Zijp (De Rijp) bracht naast voorbeelden van biodiversiteit op zijn schapenboerderij ook een aantal kritische punten naar voren. Op sommige locaties is natuurinclusieve landbouw moeilijker dan op een andere. In zijn geval is veeteelt in een veenweidepolder erg lastig. Ook is het volgens hem lastig om natuurinclusieve landbouw net zo rendabel te maken als reguliere landbouw, omdat 95% de van landbouwinnovaties in de reguliere landbouw gebeurt.

Voedselbossen

In voedselbossen wordt landbouw met natuur gecombineerd. Het is een biodivers systeem dat ook nog eens voor voedselproductie zorgt. Een voedselbos is een door mensen gecreëerde plantengemeenschap (planten, bomen en struiken) met een extreem groot aantal eetbare soorten. Zowel de biodiversiteit, de (ecologische) veerkracht als de productiviteit (van biomassa) van een voedselbos is hoog. Een voedselbos is volledig zelfvoorzienend en klimaatbestendig.

Doel

In heel Nederland schieten voedselbosinitiatieven als paddenstoelen uit de grond. Ook in Noord-Holland. MNH wil een platform organiseren voor uitwisseling van kennis en ervaring met voedselbosinitiatieven. Hiermee willen we beginnende initiatieven ondersteunen, succesfactoren in beeld brengen, de aandacht voor voedselbossen vergroten en het belang van voedselbossen promoten.

Activiteiten in 2017

- Persbericht: dat we op zoek zijn naar voedselbosinitiatieven.
- Financiering zoeken.

Resultaten

- Bestaande en voorgenomen voedselbosinitiatieven in beeld (klik [hier](#)).
- Projectplan ingediend bij LEADER+ in de Kop van Noord-Holland. Dit is afgewezen.
- Groot artikel in het Noord-Hollands Dagblad met een oproep dat we op zoek zijn naar voedselbosinitiatieven. Dit leverde een aantal serieuze reacties op.

Figuur 4 Foto © Annabel van de Sande

Gezond eten, gezond bewegen, gezond zijn

MNH hield op 8 maart 2017 het minisymposium 'Gezond eten, gezond bewegen, gezond zijn' in Zorgcentrum Pennemes in Zaandam. Achttien organisaties overhandigden een pamflet met de gelijknamige titel aan de staatssecretarissen Van Dam en Van Rijn. De staatssecretarissen lanceerden tijdens deze bijeenkomst de 'Landelijke Beweging Gezonde Voeding voor Ouderen'.

"Pennemes is een kleinschalige zorginstelling voor ouderen die de kwaliteit van leven voor haar bewoners en haar cliënten in de wijk verbetert door slim te innoveren", aldus Sijas Akkerman, directeur van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. "Bewoners eten gezond en koken zoveel

mogelijk zelf, met verse groenten. Plantenwanden zuiveren de lucht in huiskamers. Op de dakboerderij teelt de dakboer samen met wijkbewoners groenten en kruiden. En met knuffelkippen en natuurbeleving wordt het medicijngebruik in het tehuis teruggebracht."

PAMFLET 'GEZOND ETEN, GEZOND BEWEGEN, GEZOND ZIJN'

Nederland kan de kwaliteit van leven van ouderen verbeteren en de totale ziektelast verminderen als overheid en zorgverzekeraars meer investeren in het eten van verse groenten en in meer bewegen in de natuur. Bovendien levert dat minimaal 30 procent milieuwinst op. De punten uit het pamflet:

- positieve initiatieven rond voeding voor ouderen structureel verder te ondersteunen met een programma gericht op gezonde voeding voor ouderen in zorginstellingen en in wijken.
- aanstellen van een Minister van Voedsel & Gezondheid
- verder te investeren in het promoten van gezonde voeding: meer groenten en fruit uit de streek, meer plantaardige eiwitten en minder vlees en ongezonde producten.
- burgers te stimuleren actief bezig te zijn, liefst buiten in het groen en met de natuur; dit geldt ook voor zorgbehoevenden.
- in 2020 structurele investeringen bij zorginstellingen die gericht zijn op gezond eten en bewegen in het groen.
- onderzoek te financieren op het gebied van preventie, complementaire zorg, voedsel als medicijn, kwaliteitsproducten door natuurinclusieve landbouw, groen in de stad, landschapsherstel en positieve gezondheid.

3. Mobiliteit

Schiphol

De Natuur en Milieufederatie Noord Holland ondersteunt lokale bewonersorganisaties en milieuorganisaties met kennis en media-aandacht. Daarnaast faciliteert en coördineert zij samenwerking tussen bewonersorganisaties onderling en tussen bewonersorganisaties, landelijke milieuorganisaties en wetenschappers.

Door samen te werken hebben we toegang tot de juiste bestuurders en ambtenaren en ook tot de landelijke media en kennisinstituten. Zo kunnen we bewonersgroepen en andere groepen activeren en ondersteunen met een krachtig geluid vanuit de samenleving.

Doel

Dit met het doel de luchtvaart te laten ontwikkelen binnen verantwoorde ecologische en gezondheidsgrenzen.

Activiteiten

Ook binnen de Groene 11 (samenwerking tussen de grote landelijke milieu- en natuurorganisaties) coördineren Natuur & Milieu en de Natuur en

Milieufederatie Noord-Holland acties rond de luchtvaart. De activiteiten bestaan uit:

- Deelname aan bestuurlijk overleg rond Schiphol:
 - College van Advies Omgevingsraad Schiphol (Alderstafel).
 - Delegatieoverleg Omgevingsraad Schiphol (Alderstafel).
 - College van Deskundigen Omgevingsraad Schiphol (Alderstafel).
- Andere provinciale milieufederaties nemen deel in vergelijkbare bestuurlijke overleggen rondom regionale luchthavens. MNH werkt met hen samen in de landelijke vereniging van de 12 Milieufederaties.
- Het politiek/bestuurlijk beïnvloeden van Rijk, Provincie en gemeenten rondom Schiphol (MNH) en de regionale luchthavens.
- Het ondersteunen van lokale groepen rondom Schiphol en de lokale luchthavens.
- Het verzamelen en combineren van wetenschappelijke inzichten en deze aanvullen met de kennis van lokale groepen.

Figuur 8 Foto © www.TIU.nl

SIJAS AKKERMANN OVER GROEIAMBITION KLM EN SCHIPHOL

Oud-KLM-topman Pieter Elbers heeft verklaard dat Schiphol ook na 2020 de ruimte moet krijgen om te groeien. Dat zei hij in een interview met Nieuwsuur. Maar hoe groot die groei precies moet zijn, wilde Elbers, die inmiddels is opgevolgd door Dick Benschop, niet zeggen. *“Ik ga me niet vastleggen op getallen.”* Het huidige plafond is 500.000 vliegbewegingen per jaar tot 2020, maar dat wordt waarschijnlijk volgend jaar al gehaald. Volgens Schiphol is er nog aantoonbaar groei mogelijk, doordat de luchthaven nu ruim onder de afgesproken geluidsbelasting blijft.

Verzet vanuit meerdere partijen

Maar daar is niet iedereen het mee eens. De groeiplannen van Schiphol en KLM stuiten op verzet in onder andere de Tweede Kamer, en uiteraard ook van de Milieufederatie. De NOS maakte een [filmpje en een artikel](#), met ook Sijas Akkerman, directeur Milieufederatie Noord-Holland:

Sijas Akkerman, die namens de milieuorganisaties in de Omgevingsraad Schiphol zit, noemt 500.000 vliegbewegingen per jaar een harde grens. *“Daarbinnen kan KLM groeien, dat is ook belangrijk voor de Nederlandse economie. Maar 500.000 vluchten is genoeg.”*

Hij is niet onder de indruk van de verbeteringen die worden doorgevoerd. *“Vliegtuigen worden elk jaar ongeveer 1 procent stiller, maar voor de overlast maakt dat geen verschil. Of er nou een vliegtuig met 80 of 70 decibel overkomt, de overlast is in beide gevallen groot.”*

Omwonenden zitten dan ook niet op meer groei te wachten, zegt Akkerman. *“De provincie Noord-Holland heeft onderzoek gedaan onder inwoners. Die zetten een gezonde leefomgeving echt op nummer één en de groei van Schiphol helemaal onderaan.”*

[Lees en bekijk hier het volledige artikel en filmpje van de NOS.](#)

Campagne Eerlijk over Vliegen

Er wordt steeds meer gevlogen en de vraag neemt toe. Daarom wordt de komende jaren een forse uitbreiding gepland van het vliegverkeer boven Nederland. Als de groei niet wordt beperkt zal de luchtvaart in 2030 het hele CO2-budget van Nederland opsnoepen. Ook zijn er zorgen over de grote hoeveelheden (ultra)fijnstof die de luchtvaart uitstoot. Daarnaast is er de geluidsoverlast. Bij groei van het aantal vluchten nemen deze zorgen alleen maar toe. Technologische innovaties zijn veelal te laat en onvoldoende.

De kans is groot dat er de komende jaren onvoldoende verandert. De belangen van de sector zouden te groot zijn. Daarom maakt de overheid 'steeds opnieuw afspraken met groepen burgers waarvan ze van tevoren weet dat ze die gaat breken, waarna de burger na de derde keer afhaakt'. Oud-VVD-minister Winsemius noemt dit 'geschiphold' worden. De luchtvaart wordt momenteel zwaar gesubsidieerd. Belasting op kerosine en tickets ontbreekt en er wordt blijvend geïnvesteerd in luchthavens. Voor alternatieven is er minder subsidie, waardoor er oneerlijke concurrentie is voor internationaal reizen op de korte afstand.

Doel

De Natuur en Milieufederatie werkt daarom sinds 2017 samen met Natuur & Milieu aan het project Eerlijk over Vliegen. Met als doelen:

- De Nederlandse luchtvaartsector te ontwikkelen binnen de klimaat- en leefbaarheidsgrenzen van Nederland.
- De noodzaak van en de vraag naar vliegen te verminderen door alternatieven voor vliegen (trein, bus, teleconferenties) te ontwikkelen en de waardering voor alternatieven te vergroten bij het publiek.

Activiteiten

Wij proberen actief de politiek te beïnvloeden door:

- onderzoeken te laten doen en te publiceren.
- bewonersgroepen te ondersteunen (o.a. met workshops, media-aandacht en inhoudelijke ondersteuning).
- een brede coalitie op te richten van milieu- en gezondheidsorganisaties en bedrijven.
- juridische procedures te onderzoeken en waar mogelijk uit te voeren.

Resultaten

- Capmagneplan opgezet in 2017, uitvoering in 2018.

4. Circulaire economie

Luierrecycling - EMBRACED

Meer dan 4 procent van ons afval bestaat uit luiers. Dat is 22 kilo per maand per luierdragend kind³. In Amsterdam is AEB (Afval Energie Bedrijf) van plan de luiers uit de stad en de omliggende gemeenten te recyclen. Het doel is om hoogwaardige producten van wegwerpluiers te maken op een rendabele manier. Hierdoor zou onze milieu-impact omlaag kunnen.

Het project wordt medegefinancierd door Europa en staat bekend onder de naam EMBRACED. Om het doel te bereiken is een consortium opgericht dat bestaat uit 13 partners. Het wordt geleid door Fater SpA, een joint venture van Procter & Gamble en farmaceut Gruppo Angelini. Fater heeft ons de opdracht gegeven om te onderzoeken wat de randvoorwaarden zijn voor maatschappelijke acceptatie van luierrecycling bij AEB. Wij zijn in 2017 gestart met een onderzoek naar de succesvoorwaarden en knelpunten rondom inzameling.

³ 1 <https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/spullen-en-diensten/luiers/>

Doel:

De randvoorwaarden voor maatschappelijke luierrecycling onderzoeken.

Activiteiten in 2017:

- Het afnemen van interviews met belangrijke stakeholders (overheid, industrie, ngo's).
- Een media-analyse rondom luierrecycling in Nederland.
- Een overzicht te maken van de concurrenten van AEB.

Resultaten

- Onderzoeksplan gereed.
- In 2018 volgt de uitwerking.

Lees [hier](#) en [hier](#) in het nieuws over het initiatief.

Figuur 9 Foto © Milieu Centraal

5. Kwaliteit leefomgeving

Sterren dichterbij

Duisternis is een oer-kwaliteit die bescherming behoeft. Omdat Noord-Holland 's nachts een van de meest verlichte plekken van Nederland is heeft de provincie hierop beleid geformuleerd.

Doel:

Het doel is enerzijds energiebesparing in het stedelijk gebied (wat kan leiden tot minder lichtvervuiling) en anderzijds het stimuleren van een donkerder landschap.

In 2017 voerden we het door de provincie gesubsidieerde project Sterren Dichterbij uit. Dit project bestond uit twee onderdelen. Ten eerste bouwden we voort op de ambities van Texel om Dark Sky Park te worden. En we haakten aan op de ambitie van maar liefst 43 partijen om voor een groot deel van het waddengebied te komen tot een betere afstemming op dit punt. Onder de betrokkenen bevinden zich Dark Sky Werelderfgoed, Noord-Hollandse gemeenten en bedrijven. Met zoveel draagvlak kan

doelgericht gewerkt worden aan verantwoorde verlichting. Er is veel winst te boeken op het gebied van energiebesparing, een gezonde leefomgeving voor mens en dier en een donkerder en toeristisch/recreatief aantrekkelijk landschap. In 2017 legden wij de focus op bedrijven.

Activiteiten:

Het projectplan bestond uit drie onderdelen:

1. Nadere uitwerking Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied (DSWW) voor Noord-Hollandse deel.
2. Stimuleren om aan de slag te gaan met Maatschappelijk Verantwoorde Verlichting bij bedrijven.
3. Het interactief platform www.sterrendichterbij.nl onderhouden.

Figuur 10 Foto: Johan van der Wielen, ambassadeur Nacht van de Nacht

Resultaten:

1. Nadere uitwerking Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied voor het Noord-Hollandse deel.

- MNH nam namens de Provincie Noord-Holland deel aan de projectgroep Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied. In deze projectgroep werken de drie waddenprovincies conform een gezamenlijk opgesteld uitvoeringsprogramma.
- Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma zijn in 2017 quick scans gemaakt door Clafis Ingenieurs. MNH heeft op basis van deze quick scans gesprekken georganiseerd met de ondertekenaars van de intentieverklaring uit 2016.
- Resultaten van deze gesprekken waren quick wins: iedere ondertekenaar van de intentieverklaring benoemt een quick win als tegenprestatie voor de uitgevoerde quick scan. Er zijn afspraken gemaakt over quick wins met: Gemeente Texel, Rijkswaterstaat, Gemeente Den Helder, Port of Den Helder, Gemeente Hollands Kroon en de haven van Den Oever. Deze quick wins worden in 2018 gepubliceerd.
- Door gesprekken te voeren is de stakeholdersgroep verbreed: het Ministerie van Defensie gaat zich aansluiten bij DSWW (februari

2018), waarna bekeken wordt wat ze concreet gaan doen op hun terreinen in Den Helder. Met de NAM in Den Helder werd in januari 2018 een verkennend gesprek gevoerd.

- Er is meerdere malen contact geweest met het bestuur van de Helderse Scheepvaart en Industrievereniging in Den Helder (HSV). Dat beraadt zich op een goed moment voor een informatiebijeenkomst over DSWW.
- Klachten die zijn binnengekomen op www.sterrendichterbij.nl en die van invloed zijn op het waddengebied, zijn onder de aandacht van de betrokken gemeente gebracht. De Gemeente Hollands Kroon heeft een klacht over buitendijkse verlichting bij de Oude Zeug opgepakt. Een klacht over lichthinder bij een tennispark op Texel is al verholpen door de gemeente in het kader van hun verlichtingsplannen.
- We hebben uitgezocht hoe gemeenten kaders kunnen stellen aan de lichtuitstraling van gebouwen en reclame. Dit kan door bijvoorbeeld de aanbevelingen en grenswaarden van de Richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSvV) te volgen. Het gaat om de vraag: welke kaders kunnen gesteld worden en wat zijn ervaringen van gemeenten die dit al doen? Een rapportage van dit onderzoekje is beschikbaar.

- Potentiële belevingsplekken voor duisternis (en stilte) zijn in kaart gebracht.
- Interview geregeld voor Nationaal Park Duinen van Texel met als resultaat een informatief artikel in het blad 'Natuureiland Texel' (beschikbaar voor toeristen).
- Verspreiding van factsheets in opdracht van het Programma Rijke Waddenzee over verlichting en de betekenis van duisternis voor mens en dier. Verder is een uitgebreid overzicht gemaakt van de gevolgen van licht op de natuurlijke omgeving. Meer informatie, leest u via deze [link](#).

2. Stimuleren om aan de slag te gaan met Maatschappelijk Verantwoorde Verlichting bij bedrijven.

Resultaten:

- Met Tata Steel, bedrijvenvereniging OV IJmond / GreenBiz IJmond, OD IJmond en Provincie Noord-Holland is op 19 oktober 2017 een licht- en donkerte-safari gehouden voor bedrijven. Dit na een [vooraankondiging in het bedrijvenmagazine De IJmondiaan](#) (oplage 3500; zie pagina 29:

- Er waren 45 deelnemers van bedrijven, omgevingsdiensten, gemeente en provincie. Prominente aanwezigen waren
-
- Gedeputeerde Adnan Tekin, Tata Steel-directeur Hans van den Berg en Marjan Minnesma (Urgenda). Het verslag is [hier](#) te lezen:
- Er is een menukaart verantwoord verlichten voor bedrijven ontwikkeld ([lees hier meer](#)).
- Bedrijven zijn door de bijeenkomst, de Menukaart, en door het inzetten van het lichtadviesteam van MNH/Tata Steel gestimuleerd om zelf aan de slag te gaan met het verduurzamen van verlichting. Mondeling zijn tijdens de bijeenkomst enkele adviezen gegeven. Op verzoek van TAQA in Alkmaar is het lichtadviesteam in december 2017 op bezoek geweest op het terrein van de gasbehandelingsinstallatie en op het terrein van de gasopslag. Er is een advies uitgebracht met mogelijkheden om onnodige lichtuitstraling terug te dringen.

3. Het interactief platform www.sterrendichterbij.nl onderhouden

Resultaten:

- www.sterrendichterbij.nl gepromoot en actueel gehouden.
- De website ingezet als centraal punt voor de communicatie van dit project, zowel voor monitoring van het proces als voor het onder de aandacht brengen van inspirerende voorbeelden.
- Via de sociale media zijn nieuwtjes op de website breder onder de aandacht gebracht.

FACTSHEETS DARK SKY WERELDERFGOED WADDENGEBIED

Hoe kunnen we meer duisternis bereiken in het waddengebied? Welke effecten heeft licht op mens en natuur? Hoe kun je anders omgaan met het gebruik van licht, rekening houdend met economische bedrijvigheid, veiligheid en arbeidsomstandigheden? Het rapport 'Meer licht op duisternis' geeft antwoord op deze vragen.

Duisternis is een unieke kwaliteit in het waddengebied. De ruim veertig partijen die vorig jaar de intentieverklaring hebben getekend om te komen tot een Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied, willen graag bijdragen

aan het terugdringen van de lichtuitstoot in en om de wadden. Een van de onderdelen uit het uitvoeringsprogramma Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied is het opstellen van factsheets. Hierin wordt bestaande kennis gebundeld en gedeeld. Bovendien worden concrete mogelijkheden aangereikt waarmee verschillende doelgroepen actief kunnen bijdragen aan het versterken van de duisternis in het waddengebied.

De factsheets kennen drie invalshoeken:

1. Slim omgaan met technische oplossingen om meer duisternis te realiseren.
2. Stand van zaken van de kennis van effecten van licht op mens en natuur.
3. Per doelgroep een overzicht van mogelijke maatregelen ter versterking van de duisternis.

Vaak is met kleine maatregelen al veel te bereiken. Is er werkelijk verlichting nodig, en zo ja op welke manier en in welke mate? Uit de factsheets blijkt dat veel negatieve effecten van licht kunnen worden voorkomen door gebruik te maken van een aangepaste lichtkleur. Wit licht levert voor de meeste soorten negatieve effecten op. Amberkleurig (oranje) licht heeft bijvoorbeeld een positief effect op vleermuizen, terwijl groen licht juist weer beter is voor vogels. Ook het moment waarop het licht brandt heeft effect: de ochtenduren en de trekperioden zijn voor vogels het meest kritisch. [Lees hier meer.](#)

Nacht van de Nacht

Laat het donker donker en ontdek hoe mooi de nacht is tijdens de Nacht van de Nacht. De Nacht van de Nacht is een jaarlijks evenement, georganiseerd door de Natuur en Milieufederaties. In het hele land doven honderden bedrijven en gemeenten dan de lichten van gebouwen. Ook reclameverlichting gaat uit. In 2017 werd voor het 13^e jaar op rij de Nacht van de Nacht gehouden op zaterdag 28 oktober.

MNH coördineerde de Nacht van de Nacht in Noord-Holland.

Activiteiten:

- Oproep tot deelname aan de Nacht van de Nacht uitgezet bij natuur-, milieu- en andere organisaties, plus bij gemeenten en bedrijven in Noord-Holland. Organisaties werden opgeroepen activiteiten te organiseren en te communiceren via www.nachtvandenacht.nl. Gemeenten en bedrijven werd gevraagd verlichting uit te schakelen tijdens de Nacht van de Nacht.

Resultaten:

- Er waren ruim 49 evenementen, verspreid over de provincie, met in totaal meer dan 5.000 bezoekers.

- Veel publiciteit, vooral via de landelijke (Koffietijd, RTL, radiospotjes) en lokale media.

Voor de landelijke resultaten, [kijkt u hier](#).

Stiltegebieden

Stille, groene en natuurlijke gebieden zijn essentieel voor de gezondheid en het geluksgevoel van mensen. Zeker in een drukke en lawaaiige provincie als Noord-Holland. Daarom adviseert de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) om de stilte in de huidige 39 stiltegebieden beter te handhaven, stille kernen aan te wijzen, meer bekendheid te geven aan stilte en in drie rumoerige gebieden de stilte te herstellen.

Onze leefomgeving wordt steeds lawaaiiger. Daarmee komt de stilte in de speciaal hiervoor aangewezen gebieden onder druk te staan. Om deze trend te keren neemt de Provincie Noord-Holland het advies van MNH over om stiltegebieden weer echt stil te maken en veel meer bekendheid te geven aan het belang en de waarde van stilte. Om de handhaving op orde te krijgen raadt MNH aan een opsplitsing te maken in Topstiltegebieden en Oasegebieden.

Vijftien van de huidige 39 stiltegebieden in Noord-Holland voldoen aan alle geluidscriteria en zijn daarnaast heel aantrekkelijk voor recreanten door de grote natuur- en landschappelijke waarden. Dit zijn bijvoorbeeld de stiltegebieden op Texel. Ook grote delen van onze prachtige duingebieden vallen eronder. De provincie zou hier extra moeten inzetten

op handhaving. Ook is het goed de bekendheid en de zichtbaarheid van deze gebieden voor de rustzoekende recreant te vergroten.

De 21 Oasegebieden zijn relatief stille gebieden. Ze voldoen niet aan alle geluidscriteria, maar worden gewaardeerd door bezoekers en kennen hoge natuur- en landschappelijke waarden. Ze liggen voor een groot deel in de drukke metropoolregio en onder de rook van Schiphol. Deze gebieden zijn van groot belang voor de stedeling die de drukte van de stad even wil ontvluchten. Denk aan de veenweiden ten noorden van Amsterdam, de Ronde Hoep en de Vechtplassen. Het is belangrijk dat er daar geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die de beoogde rust verstoren. In de Oasegebieden wordt het onderscheid gemaakt tussen een stille kern (zonder lawaai door wegverkeer of industrie) en een bufferzone. Bij het aanwijzen van stille kernen wordt het vliegverkeer buiten beschouwing gelaten. In de stille kernen gelden dezelfde strenge regels als in de Topstiltegebieden.

De resterende drie stiltegebieden voldoen niet aan de criteria van stilte. Het gaat om Het Grootslag West, Bovenkerkerpolder en De Wijde Blik. Hiervoor heeft de provincie besloten 'stiltetafels' te organiseren conform het advies van MNH. Samen met de partners in het veld – waaronder gemeenten en (natuur)terreinbeheerders – onderzoekt de provincie of het

mogelijk en wenselijk is deze plekken als stiltegebied te handhaven en de belevingswaarden te versterken.

In Noord-Holland zijn in de jaren tachtig stiltegebieden vastgesteld zodat bezoekers daar kunnen genieten van de rust en de flora en fauna. In het coalitieakkoord 2015-2019 heeft Gedeputeerde Staten afgesproken dat het huidige stiltegebiedenbeleid wordt geactualiseerd en dat er een handhaafbaar beleid wordt gevonden.

Kaart

Om de kwaliteit van een stiltegebied te behouden mogen bepaalde activiteiten daarin niet plaatsvinden. Voor sommige activiteiten kan een ontheffing worden aangevraagd. Op de [Kaart Stiltegebieden](#) is te zien waar in Noord-Holland de stiltegebieden liggen. Een en ander is vastgelegd in de Provinciale Milieuverordening.

De verdeling van stiltegebieden in categorieën staat op [deze kaart](#) (groen = Topstiltegebieden; geel = Oasegebieden; Oranje = te heroverwegen gebieden).

[Lees hier het rapport.](#)

Opdracht:

In opdracht van de Provincie Noord-Holland stelde MNH een advies op over de versterking van het stiltegebiedenbeleid.

Activiteiten:

- Afronden en presenteren van in 2016 gestart onderzoek.

Resultaten:

- Adviesrapport ([lees meer](#))
- Aanbevelingen aan de provincie om de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het beleid te versterken, waaronder:
 - Meer bekendheid geven aan het stiltegebiedenbeleid en versterking van de inspanning om dit tot uitvoering te brengen.
 - Differentiatie aanbrengen: a) een regime voor stiltegebieden die goed scoren op de punten stilte, waardering door bezoekers en natuur en landschappelijke waarden. Dit zijn de Topgebieden; b) een regime voor de 'relatief stille' gebieden. Deze voldoen niet aan alle geluidcriteria, maar worden gewaardeerd door

bezoekers. Ze kennen hoge natuur- en landschappelijke waarden. Dit zijn de Oasegebieden.

- Nadere invulling van het ruimtelijk beleid voor stiltegebieden.
 - Een sterker handhavingsmodel.
 - Prikkel om gebiedspartners te betrekken en te stimuleren extra inspanningen te leveren voor a) toezicht en monitoring, en b) het benutten van de kwaliteit stilte.
- We presenterden de resultaten van het onderzoek in de Commissie NLM van Provinciale Staten.
 - Het MNH-advies genereerde regionaal publiciteit, naar aanleiding van een persbericht van de provincie dat ze stilte gaan handhaven.
 - Gedeputeerde Tekin gaf aan erg blij te zijn met het advies. Hij wil de door MNH geadviseerde stiltetafels voor drie te heroverwegen gebieden gaan organiseren. GS heeft aangegeven dat ze de adviezen voor de versterking van het beleid meenemen bij het opstellen van de Provinciale Omgevingsvisie. De gedeputeerde is van plan MNH bij vervolgvactiteiten te betrekken.

Verzilting en waterkwaliteit

In 2017 organiseerden we voor de Klankbordgroep Rijn-West een bijeenkomst over verzilting en waterkwaliteit om bestuurders, ambtenaren en leden van de klankbordgroep te informeren over deze onderwerpen. Verder onderzocht stagiair Freek van Oerle, student Aarde en Economie aan de VU Amsterdam, strategieën hoe om te gaan met de toenemende verzilting.

Resultaten:

- Geslaagde themabijeenkomst, voor verslag en presentaties: <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering/rijn-west/ontwikkelingen-2017/@186901/themadag/>
- Diverse blogs door Freek (stagiair) aan de hand van locatiebezoeken, lees [hier](#) meer
- Position Paper strategieën verzilting. Deze publiceren we in 2018.

Figuur 11 Foto © www.TIU.nl

Bescherm de kust

Bestuurders van verschillende Noord-Hollandse overheden, natuurorganisaties, waterschappen, waterbedrijven en ondernemersorganisaties hebben een gemeenschappelijk [Toekomstperspectief 2040 Noord-Hollandse kust](#) opgesteld. Dit samen met het plan Strandzoning 2025, bestaande uit een kaart met een toelichting. Het is de eerste uitwerking van het landelijke Kustpact voor Noord-Holland. Deze plannen en afspraken maken duidelijk op welke stranden natuur, stilte en openheid voorrang krijgen en op welke stranden eventueel nieuwe, recreatieve bebouwing is toegestaan en onder welke voorwaarden.

Het toekomstperspectief beschrijft de landschappelijke en economische waarden van de hele Noord-Hollandse kuststrook, de nu geldende (wettelijke) kaders, de trends, de toekomstige ontwikkelingen en de perspectieven tot 2040. De duinen en de binnenduinrand komen later aan bod.

Doel:

Zorgen dat natuurwaarden en stilte goed meegenomen worden in beleid Strandzoning

Activiteiten:

Voorleggen conceptversie aan achterban d.m.v. verschillende werk- en inloopateliers met de betrokken organisaties en met inwoners van de kustgebieden.

Resultaat:

- Betere bescherming stranden.
- Afspraak dat in 2018 verder wordt gepraat over een rust en reuring zoning van de binnenduinrand.

FLINKE UITDAGING VOOR DUINEN EN BINNENDUINRAND

Als natuurorganisaties zijn we voornemens om te tekenen voor deze strandzoning en het voorliggende toekomstperspectief. Er ligt nu nog een grote uitdaging voor het vervolg: we moeten ook tot goede afspraken komen met de betrokken partijen over de duinen en de binnenduinrand. En over de gedragscode voor strandactiviteiten en -evenementen die negatief uitwerken op natuur en landschap. We blijven ons dus inspannen voor behoud van rust, ruimte, natuur en landschap langs onze prachtige kust.

Bijeenkomsten voor kustliefhebbers

De natuurorganisaties geven op deze eerste uitwerking van het kustpact graag een toelichting aan hun achterban, maar ze willen ook reacties verzamelen en suggesties meenemen voor het vervolg over de duinen en binnenduinrand. De leden van de Provinciale Staten en de gemeenteraden worden over onze standpunten geïnformeerd via een brief.

Kustpactbijeenkomst steunt op hoofdlijnen strandzoning

Over de begrenzing van de stranden is stevig onderhandeld. Het voorstel moet, nadat de gemeenten ermee akkoord zijn, worden uitgewerkt in de provinciale ruimtelijke verordening en in bestemmingsplannen. Met name de bescherming van de natuurstranden moet nog in regels worden vastgelegd, waarbij deelnemers pleiten voor opname in het Nationaal Natuurnetwerk (NNN, vroeger EHS).

Handhaving is een punt dat aandacht vraagt. Er moet nog een regeling komen voor evenementen, strandactiviteiten en -gebruik en voor de aanpak van zwerfvuil. Dit via een gedragscode.

Ontwikkelingsbedrijf N-Holland richt zich op het vervolgtraject, waarin het zal gaan over de bescherming en ontwikkeling van de duinen en de binnenduinrand. Er zijn veel verouderde huisjesparken, en er zijn veel 'zachte' plannen van matige kwaliteit. Het Ontwikkelingsbedrijf focust alleen nog op nieuwe plannen van hoge kwaliteit, en op een sanering van de verouderde parken. Of de sanering lukt zal moeten blijken. Parallel aan eventuele nieuwbouw moet ook in natuur geïnvesteerd worden. De ecologische footprint zou nul moeten zijn. Verhuur via de zwarte economie en onder andere Airbnb dient aangepakt te worden. De samenwerkende natuur- en milieu organisaties zullen in het kustpactoverleg verder onderhandelen over de bescherming van de duinen en de binnenduinrand, en over de uitwerking van de tot nu toe gemaakte afspraken. Wordt vervolgd!

Omgevingswet

Doel

Het beïnvloeden van de Omgevingswet en de uitvoeringsregelgeving, om (minimaal) behoud van het beschermingsniveau te waarborgen en meer mogelijkheden te scheppen voor burgerparticipatie. Voorlichting aan collega-milieufederaties.

Activiteiten

Het jaar 2017 stond in het teken van de Algemene Maatregel van Bestuur en de Invoeringswet. De Groene 11 hebben, gecoördineerd door Natuur & Milieu, aan de internetconsultaties deelgenomen. Ook is overlegd met ambtenaren en gelobbyd bij Kamerleden. Aan deze activiteiten is door de juridisch medewerker een actieve bijdrage geleverd vanuit de gezamenlijke milieufederaties.

Resultaten

De zienswijzen in het kader van de internetconsultaties moeten nog worden verwerkt door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In de gesprekken en bij de lobby is nadruk gelegd op behoud van de bouwvergunningsplicht (die naar de gemeenten zou worden gedelegeerd),

waarbij aansluiting is gezocht bij bezwaren van andere organisaties (o.a. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten). Idem dito wat betreft uitvoeringsproblemen vanwege de vele veranderingen. Uiteindelijk is de invoering van de wet door de minister uitgesteld (van 2019) naar 2021.

Figuur 12 Overhandiging visie Groene en Gezonde keuzes Noord-Holland aan Gedeputeerde Adnan Tekin

PRESENTATIE VISIE GROENE EN GEZONDE KEUZES VOOR NOORD-HOLLAND

Gedeputeerde Adnan Tekin, met in zijn portefeuille natuur en milieu, kreeg woensdag 20 september 2017 de visie 'Groene en Gezonde keuzes voor Noord-Holland' aangeboden door Sijas Akkerman, directeur van de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland. Akkerman deed dit namens samenwerkende natuur- en milieuorganisaties.

Waarom deze visie?

De acht organisaties maakten de visie als inbreng voor de Omgevingsvisie waar de provincie momenteel aan werkt. De visie werd gepresenteerd tijdens een minisymposium op de landschapstriënnale.

[De visie 'Groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland'](#) (klik om te downloaden)

[De posters 'Groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland'](#) (klik om te downloaden)

De acht organisaties zijn: Amsterdamse Bos, Goois Natuurreservaat, IVN, Landschap Noord-Holland, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, Natuurmonumenten, PWN en Staatsbosbeheer.

6. Netwerk

TBO-secretariaat

Volgens afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst is invulling gegeven aan het Secretariaat van het Terreinbeheerdersoverleg Noord-Holland (TBO). Organisaties die samenwerken in het TBO zijn: Amsterdamse Bos, Goois Natuurreservaat, IVN, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, PWN, Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap West-Friesland, Recreatie Midden Nederland, Staatsbosbeheer en Waternet.

Activiteiten

De ondersteuning is faciliterend van karakter.

Werkzaamheden TBO-secretariaat 2017:

- Opstellen jaaragenda/agenda's en voorbereiden bijeenkomsten i.s.m. de voorzitter.
- Uitzetten en inzamelen van relevante vergaderstukken.
- Verspreiding van materialen, mededelingen en relevante uitnodigingen.
- Notuleren van de vergaderingen.

- Uitvoeren van acties n.a.v. TBO-bijeenkomsten.
- Bewaken voortgang van acties n.a.v. TBO-bijeenkomsten.
- In overleg met TBO-voorzitter (in 2017 is dat Riena Tienkamp van Staatsbosbeheer) bewaken agendering drie communicatiemomenten (nieuwjaarsreceptie, dialoogdag, statenexcursie/werkconferentie).
- TBO-werkplan.
- Contact met geborgde zetels natuur in de waterschappen.

Aanvullend zijn de volgende activiteiten uitgevoerd door MNH op verzoek van het TBO:

- Visieontwikkeling en coördinatie inbreng t.b.v. Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland.
- Uitvoering van een aantal werkzaamheden over het thema water, waaronder deelname Klankbordgroep Rijn-West (KRW), Partneroverleg HHNK, bestuurlijk overleg met HHNK en overleg voor natuur- en milieuorganisaties Rijnland.

Resultaten

- Zes onderlinge overleggen voorbereid en genotuleerd, waarvan drie op directieniveau.
- Bestuurlijk overleg tussen TBO-directies en het Portefeuillehoudersoverleg Metropolitane (PHO ML) Landschap voorbereid met de secretaris van het PHO ML.
- Nieuwjaarsreceptie voor het gezamenlijke netwerk georganiseerd. In 2017 stond daarbij een groene visie voor Noord-Holland centraal met het oog op de Omgevingsvisie die de provincie ontwikkelt. De Knoop in de Zakdoek is uitgereikt aan Gedeputeerde Adnan Tekin.
- Dialoogdag (dag gericht op alle natuurvrijwilligers in Noord-Holland) op hoofdlijnen besproken. De organisatie is in handen van het IVN.
- Statenexcursie gehouden in het Wormer- en Jisperveld. Centraal staan thema's die relevant zijn voor de Omgevingsvisie die de provincie ontwikkelt. Bijna alle Statenfracties zijn aanwezig, samen met gedeputeerde Tekin.
- Geborgden voor natuur in de waterschapsbesturen zijn op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en TBO-activiteiten.

Resultaten van de aanvullende activiteiten:

- Schriftelijke ambtelijke inbreng voor de Omgevingsvisie geleverd, na overleg hierover met de TBO-partners.
- Visie ontwikkeld namens een deel van de TBO-partners (ex Recreatieschappen), die is gepresenteerd tijdens een door MNH georganiseerd minisymposium op de landschapstriënnale in Nieuw-Vennep. Het minisymposium trok 70 deelnemers, onder wie gedeputeerde Tekin en een aantal leden van Provinciale Staten.
- Afgesproken watertaken uitgevoerd en gerapporteerd aan het TBO.

Figuur 13 Foto van het werkbezoek voor statenleden

WERKBEZOEK VOOR STATENLEDEN

De natuur-, milieu- en recreatieorganisaties (waaronder MNH), verenigd in het Noord-Hollandse Terreinbeheerdersoverleg (TBO), hielden maandag 4 september 2017 een werkbezoek voor statenleden. Een jaarlijks terugkerende bijeenkomst. Dit jaar stond de Omgevingsvisie-in-wording van de provincie centraal.

Verskillende onderwerpen passeerden de revue

Via verschillende invalshoeken vroegen de organisaties naar de gezonde en groene keuzes die de provincie volgens de statenleden vooral moet maken. Naast statenleden van de meeste politieke fracties uit de Provinciale Staten, was ook gedeputeerde Tekin, verantwoordelijk voor natuur en milieu, aanwezig. Onderwerpen die de revue passeerden waren onder meer de groene en gezonde keuzes op hoofdlijnen, Amsterdam Wetlands (de toekomst voor veenweidelandschappen in Laag Holland), belevingslandschappen, energielandschappen, het inpassen van de woningbouwopgave en de realisatie van Natuur Netwerk Nederland (NNN) in relatie tot agrarisch natuurbeheer.

Ondersteuning achterban

Doel

Het met juridische adviezen ondersteunen van leden, collega-organisaties en Noord-Hollanders die opkomen voor het milieu en de leefomgeving. Dit doet MNH door hen de weg te wijzen in (het doolhof van) juridische procedures, te helpen bij het opstellen van zienswijzen en beroepschriften en hen te helpen reageren op ambtelijke en bestuurlijke stukken en uitspraken. Indien nodig nemen wij ook contact op met de betrokken instanties.

Activiteiten en resultaten

Iedere week bereiken ons vragen en verzoeken over juridische kwesties. In de meeste gevallen worden deze telefonisch afgedaan. Uitgangspunt is om de aanvrager op weg te helpen zelf de juiste stappen te zetten⁴. Die stappen kunnen juridisch van aard zijn (zienswijzen, brieven, handhavingsverzoeken), maar het kan ook een advies zijn om contact te

zoeken met (bepaalde) ambtenaren of bestuurders. Een overzicht van de activiteiten in 2017:

- De Stichting Westelijk Tuinbouwgebied Haarlem is geadviseerd over een zienswijze tegen het nieuwe bestemmingsplan, waardoor o.a. het behoud van zichtlijnen naar de Bavo-kerk beter en meer uitgebreid is vastgelegd.
- De werkgroep Behoud het Beusebos (Purmerend) is geadviseerd over het benaderen van de gemeenteraad, en over de opzet van een contra-expertise natuureffecten.
- De werkgroep Fortuinpark te Zaanstad hebben we ondersteund bij contacten met ambtenaren en bij het indienen van bezwaarschriften m.b.t. een plan voor bomenkap en verwijdering van sloten.
- Samenwerkende groepen m.b.t. de verbinding A8-A9 zijn ondersteund bij diverse juridische kwesties, o.a. de status van een Unesco-advies (wat uiteindelijk tot terugtrekking van een provinciaal voorkeustracé heeft geleid).
- Een gemeenteraadsfractie is geadviseerd over de inhoud van een motie m.b.t. de manier waarop een gemeente het kustpact uitvoert.

⁴ Sommige verzoeken worden projectmatig opgepakt, met een urenvergoeding bij zeer intensieve trajecten.

- De actiegroep Ruime Jas is geadviseerd over een bezwaar- en beroepschrift tegen de uitbreiding van een opslag- en verwerkingsbedrijf dat lokaal veel overlast geeft.
- De alliantie van groene organisaties m.b.t het Kustpact is geadviseerd over diverse juridische kwesties, o.a. de status van het pact, de relatie met het NNN (natuurnetwerk) en het overgangsrecht (wat te doen met eerder ingediende plannen?).
- We hebben bemiddeld tussen een bewoner met bezwaren tegen de uitbreiding van een gemaal (ten koste van de natuur) en het waterschap, waarbij uiteindelijk meer natuur behouden kon blijven.
- Het Burgerinitiatief behoud Geestmerambacht is geadviseerd over een zienswijze tegen een plan voor een Adventurepark in een NNN-gebied.
- Bewoners en de werkgroep Texel 10 hebben we ondersteund bij een zienswijze tegen een bouwplan voor een grote bierbrouwerij vlakbij de waddenkust.
- De werkgroep Houd de Dorpen Groen is ondersteund bij een beroepsprocedure tegen een groot transformatorstation en bij de inpassing daarvan in het (open) landschap.

- Een Provinciale Statenfractie is ondersteund bij het opstellen van schriftelijke vragen aan GS over de uitbreidingen van grote veehouderijen op basis van oude bestemmingsplannen.
- Vogelwerkgroep Alkmaar is geadviseerd over een ontheffing om meeuwen te doden vanwege overlast.
- Een platform in oprichting tegen de uitbreiding van circuit Zandvoort is ondersteund m.b.t. de juridische status van de bestaande vergunning.

Bij gelegenheid worden ook organisaties en collega-federaties in andere provincies geadviseerd en ondersteund. Onder andere waar het de bescherming van de (duin-)kust betreft (Stichting Duinbehoud e.a.), en rondom de uitbreiding van gaswinning in Drenthe.

Resultaten

Voor bij MNH bekende resultaten, zie: 'Activiteiten en resultaten'. In niet alle gevallen is bekend wat er exact met een advies is gedaan, en tot welk resultaat dat (uiteindelijk) heeft geleid.

Cursussen/voorlichting

- Er is een cursus natuurbeschermingsrecht gegeven voor leden van de Natuur & Milieufederatie Drenthe.
- Over gebiedsbescherming (Natura 2000) is een voordracht gehouden voor gemeenteraadsleden en statenleden van de Partij voor de Dieren.